

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych
Zastępca Dyrektora
Piotr Cieszewski

BON-IV.055.5.2024
Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Na podstawie art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), po rozpatrzeniu petycji z dnia 4 kwietnia 2024 r. w sprawie wprowadzenia zmian w ustalaniu okresu, na jaki wydawana jest decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia, niniejszym zawiadamiam o sposobie jej rozpatrzenia.

Zgodnie art. 6b⁵ ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, dalej jako „ustawa o rehabilitacji”) decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia wydaje się na okres, na który osoba została zaliczona do osób niepełnosprawnych na podstawie ostatecznego orzeczenia, ustalającego stopień niepełnosprawności, albo orzeczenia, o którym mowa w art.5 albo art. 62, o których mowa w art. 6b⁴ ust. 1 pkt 2, jednakże na okres nie dłuższy niż 7 lat.

Postępowanie w przedmiocie ustalenia poziomu potrzeby wsparcia prowadzone w oparciu o art. 4c ustawy o rehabilitacji jest postępowaniem samodzielnym i odrębnym od postępowania w przedmiocie wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 1 pkt 1, art. 5 oraz art. 62 tej ustawy. Ponadto przedmioty tych postępowań są ze swej istoty odmienne. Pierwsze z postępowań ma na celu ustalenie poziomu potrzeby wsparcia wyrażonego w wartościach punktowych w skali od 0 do 100 ustalanego na podstawie obserwacji, wywiadu bezpośredniego oraz oceny funkcjonowania osoby ubiegającej się o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, przy zastosowaniu sformalizowanego narzędzia diagnostycznego – formularza w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla osób zaliczonych od stopnia niepełnosprawności. Postępowanie w sprawach o wydanie orzeczenia prowadzone przez organy orzekające o niepełnosprawności oraz organy rentowe ZUS, KRUS, MSWiA oraz MON oparte jest w szczególności na dokumentacji medycznej i służy ustaleniu prawo do ulg i uprawnień adresowanych do osób niepełnosprawnych, w tym świadczenia rentowego. Wbrew zatem twierdzeniom wnoszącego petycję

postępowania w sprawie o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia nie są zatem prowadzone na podstawie tych samych dokumentów i tych samych regulacji prawnych. Postępowanie o wydanie orzeczenia poprzedza postępowanie o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia bowiem prawo do świadczenia wspierającego przysługuje jedynie osobie niepełnosprawnej.

Postępowanie dowodowe prowadzone przez skład ustalający poziom potrzeby wsparcia, stosownie do dyspozycji § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia (Dz. U. z 2023 r. poz. 2581), dotyczy oceny funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w następujących czynnościach związanych z obszarami codziennego funkcjonowania:

- 1) zmiana pozycji ciała - polegająca na zdolności do dokonywania dowolnej zmiany pozycji swojego ciała w przestrzeni, w tym zdolności do przyjmowania i powrotu do pozycji stojącej, siedzącej lub leżącej oraz przyjmowania, i powrotu do spoczynkowej pozycji ciała;
- 2) poruszanie się w znanym środowisku - polegające na zdolności do chodzenia i poruszania się w obrębie mieszkania lub domu, z uwzględnieniem wchodzenia i schodzenia ze schodów, docierania do wszystkich pomieszczeń w zamieszkiwanym mieszkaniu lub domu oraz poruszania się w bezpośrednim otoczeniu mieszkania lub domu;
- 3) poruszanie się w nieznanym środowisku - polegające na zdolności do poruszania się w mieszkaniu lub domu innej osoby, budynkach użyteczności publicznej i na zewnątrz tych budynków oraz zdolności do pokonywania barier architektonicznych i omijania przeszkód zlokalizowanych w nieznanym jej środowisku;
- 4) sięganie, chwytanie i manipulowanie przedmiotami użytkowymi - polegające na zdolności do precyzyjnego używania ręki, w tym do chwytania, manipulowania, wypuszczania i odstawiania przedmiotów na miejsce w domu i poza nim, wykonywania precyzyjnych ruchów palcami rąk oraz zdolności do omijania przeszkód podczas wykonywania tych czynności;
- 5) przemieszczanie się środkami transportu - polegające na zdolności do przemieszczania się różnymi środkami transportu jako pasażer podczas przejazdu samochodem oraz korzystania ze środków transportu publicznego, w szczególności takich jak taksówka, autobus, pociąg, samolot, w tym również podczas dużego natężenia ruchu;
- 6) klasyfikacja docierających bodźców - polegająca na zdolności do rozumienia znaczenia bodźców, komunikatów oraz informacji docierających do osoby zainteresowanej różnymi kanałami komunikacji, na przykład przez przekaz mówiony, pisany lub gesty, zdolności do identyfikacji źródła docierającego bodźca oraz oceny bodźca pod względem jego bezpieczeństwa dla tej osoby;
- 7) przekazywanie informacji innym osobom - polegające na zdolności do logicznego, zwięzłego i zrozumiałego przekazania innym osobom posiadanych informacji za pomocą dowolnego kanału komunikacji, w szczególności przez mowę, gesty lub pismo, w tym również informacji dotyczących własnych potrzeb, dolegliwości lub samopoczucia;
- 8) prowadzenie rozmowy - polegające na zdolności do inicjowania, kontynuowania i zakończenia rozmowy lub wymiany informacji z jedną osobą oraz z więcej niż jedną osobą, w tym zdolności do wprowadzania nowych tematów i poglądów lub nawiązywania do tematów poruszanych przez innych, za pomocą powszechnie obowiązującego w społeczeństwie sposobu komunikacji;
- 9) opanowanie nowej umiejętności praktycznej - polegające na zdolności do opanowania, podjęcia i przeprowadzenia do końca nieposiadanej wcześniej, nowej umiejętności

praktycznej, związanej z codziennym funkcjonowaniem lub opanowania nowego zachowania;

- 10) koncentrowanie się na czynności - polegające na zdolności do celowego skupienia uwagi na wykonywaniu określonej czynności, skierowania uwagi na określony bodziec i utrzymywania jej w czasie, w tym również zdolności do przerzutności i podzielności uwagi;
- 11) korzystanie z urządzeń i technologii informacyjno-komunikacyjnych - polegające na zdolności do korzystania z technologii, wykorzystywanych do rozwiązywania problemów, ułatwienia codziennego funkcjonowania, usprawnienia pracy albo edukacji oraz zwiększenia wydajności i jakości usług, w tym w szczególności umiejętności korzystania z radia, telewizora, komputera, Internetu, telefonu komórkowego;
- 12) mycie i osuszanie całego ciała - polegające na zdolności do umycia całego ciała, z użyciem wody i odpowiednich środków czyszczących, w szczególności mydła lub płynu do kąpieli oraz do osuszenia całego ciała z użyciem ręcznika, w domu i poza domem;
- 13) mycie i osuszanie rąk i twarzy - polegające na zdolności do umycia rąk i twarzy przy użyciu wody oraz odpowiednich środków czyszczących, takich jak na przykład mydło lub żel do mycia twarzy oraz osuszeniu rąk i twarzy z użyciem ręcznika w domu i poza domem;
- 14) pielęgnowanie poszczególnych części ciała - polegające na zdolności do pielęgnowania części ciała, w szczególności skóry ciała i głowy, zębów, paznokci dłoni i stóp, genitaliów, które wymagają więcej odpowiednich zabiegów pielęgnacyjnych, innych niż mycie i suszenie;
- 15) troska o własne zdrowie - polegająca na zdolności do uświadamiania sobie własnych potrzeb fizycznych, podejmowania czynności związanych z zapewnieniem sobie odpowiednich warunków bytowych, unikania czynników szkodliwych oraz zdrowego odżywiania się i zachowania właściwego poziomu aktywności fizycznej;
- 16) korzystanie z toalety - polegające na zdolności do rozpoznania potrzeb dotyczących oddania moczu i wydalania stolca, w tym udania się do odpowiedniego miejsca, przyjęcie pozycji, manipulowania ubraniem przed i po oddaniu moczu lub wydalaniu stolca;
- 17) ubieranie się - polegające na zdolności do podejmowania czynności związanych z zakładaniem i zdejmowaniem ubrania i obuwia, w tym umiejętności dostosowania ubioru do aktualnie panujących warunków pogodowych, właściwego dobór ubrania, zapinania guzików i wiązania butów;
- 18) jedzenie i picie - polegające na zdolności do podejmowania i wykonywania w domu i poza domem czynności związanych ze spożywaniem podanego pokarmu lub napoju, w tym inicjowania jedzenia i picia, zdolności do rozpoznawania i sięgania po serwowane jedzenie, rozdrabnianie go, otwierania butelek i puszek, używania przyborów do jedzenia;
- 19) stosowanie zalecanych środków terapeutycznych - polegające na zdolności do uświadamiania sobie własnych potrzeb zdrowotnych, podejmowania czynności związanych z korzystaniem z usług specjalistów i przestrzegania wydawanych zaleceń, przyjmowania produktów leczniczych z zachowaniem właściwej metody podawania i dawkowania oraz stosowania metod terapeutycznych;
- 20) realizowanie wyborów i decyzji - polegające na zdolności do realizowania własnych wyborów i decyzji, w tym zdolność do przeanalizowania problemu, identyfikacji dostępnych możliwości działania, wyboru najlepszej z tych możliwości oraz zdolność do oceny skutków dokonanego wyboru i wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań;

- 21) pozostawanie w domu samemu - polegające na zdolności do pozostawania w domu samemu przez okres co najmniej jednej doby;
- 22) nawiązywanie kontaktów - polegające na zdolności do inicjowania kontaktów z innymi osobami, w tym nawiązywania kontaktów z osobami wcześniej nieznanymi, w sposób fizyczny lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej;
- 23) kontrolowanie własnych zachowań i emocji - polegające na zdolności do kontrolowania własnych emocji i odruchów, zarówno werbalnych jak i fizycznych, w kontaktach z osobami znanymi lub nieznanymi, w sposób odpowiedni do danej sytuacji i akceptowany społecznie;
- 24) utrzymywanie kontaktów z bliskimi - polegające na zdolności do utrzymywania kontaktów z osobami bliskimi, takimi jak na przykład rodzina, przyjaciele lub bliscy znajomi, w szczególności występowanie u osoby zainteresowania i potrzeby utrzymywania relacji z bliskimi, komunikowania się lub widywania z tymi osobami oraz występowanie obiektywnych przeszkód w utrzymaniu kontaktów;
- 25) tworzenie bliskich relacji z innymi osobami - polegające na zdolności do inicjowania, tworzenia i utrzymywania bliskich relacji uczuciowych z drugą osobą, w tym zdolność do zawierania związków, założenia rodziny, wspólnego zamieszkania i planowania wspólnej przyszłości;
- 26) kupowanie artykułów codziennej potrzeby - polegające na zdolności do wybierania, nabywania i przewożenia artykułów potrzebnych w codziennym funkcjonowaniu, takich jak żywność, napoje, odzież, środki czyszczące i artykuły gospodarstwa domowego oraz zdolność do składowania zakupionych artykułów w odpowiednich miejscach;
- 27) przygotowywanie posiłków - polegające na zdolności do przygotowania i podawania do spożycia posiłków prostych, czyli posiłków o małej liczbie składników, łatwych w przygotowaniu i łatwych do serwowania oraz posiłków złożonych, czyli posiłków o dużej liczbie składników, wymagających skomplikowanych metod przygotowania i serwowania;
- 28) dbanie o dom, ubrania i obuwie - polegające na zdolności do czyszczenia powierzchni i sprzętu kuchennego, sprzątanía zajmowanego mieszkania przy użyciu sprzętu gospodarstwa domowego, właściwego segregowania i pozbywania się śmieci oraz zdolność do dbania o ubrania i obuwie, w tym właściwego przechowywania garderoby, prania i suszenia odzieży oraz korzystania z pralki, suszarki lub żelazka;
- 29) dokonywanie transakcji finansowych - polegające na zdolności do dokonywania transakcji finansowych gotówkowych lub bezgotówkowych, kończących się kupnem lub sprzedażą towaru lub usługi, w tym rozumienie wartości pieniądza i cen produktów oraz używanie pieniędzy do kupowania lub sprzedaży;
- 30) rekreacja i organizacja czasu wolnego - polegająca na zdolności do zaangażowania się w aktywności związane z dowolną formą spędzania wolnego czasu, jak na przykład udział w wydarzeniach kulturalnych lub sportowych, w tym nieformalnych lub formalnych zorganizowanych przez instytucje publiczne i inne podmioty, wizyty w placówkach kultury, podróżowanie lub zwiedzanie, rozwijanie hobby oraz uczestnictwo w kołach zainteresowań;
- 31) załatwianie spraw urzędowych - polegające na zdolności do korzystania z usług publicznych, załatwienia spraw w urzędach lub instytucjach, w tym zdolności do złożenia odpowiedniego wniosku w postaci papierowego lub elektronicznej bądź przez Internet;

32) realizowanie dziennego rozkładu zajęć - polegające na zdolności do podejmowaniu działań związanych z planowaniem, ustalaniem i spełnianiem czynności wynikających z codziennego rozkładu zajęć i obowiązków.

W odniesieniu do każdej z wyżej wymienionych czynności podlegających ocenie, bierze się pod uwagę:

- 1) zdolność osoby zainteresowanej do świadomego i samodzielnego zainicjowania wykonania czynności;
- 2) zdolność osoby zainteresowanej do celowego, efektywnego i bezpiecznego wykonywania czynności w standardowym czasie uwzględniając wiek osoby zainteresowanej;
- 3) zdolność osoby zainteresowanej do kontrolowania wykonywania czynności od jej rozpoczęcia do jej zakończenia;
- 4) konieczność wsparcia osoby zainteresowanej przez inną osobę lub technologię wspomagającą;
- 5) niewykonanie czynności przez osobę zainteresowaną z przyczyn niezwiązanych z niepełnosprawnością;
- 6) nieutralny stan zdrowia osoby zainteresowanej niezwiązany z niepełnosprawnością (§ 10 ust. 1 rozporządzenia).

Z cytowanych przepisów wynika, że poziom potrzeby wsparcia ustalany jest w wyniku diagnozy funkcjonalnej w oparciu o narzędzie do oceny funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

Podkreślenia wymaga, że specyfika postępowania o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia przejawia się między innymi w tym, że organ orzekający nie jest związany rozstrzygnięciem zawartym w orzeczeniu osoby niepełnosprawnej, w tym również okresem, na jaki zostało wydane, a wyłącznie stanem faktycznym rozpoznanej sprawy na dzień wydania decyzji przez skład ustalający poziom potrzeby wsparcia.

Określenie przez ustawodawcę bezwzględnej granicy temporalnej, tj. maksymalnego okresu, na jaki może zostać wydana decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia, nie narusza praw nabytych, co zarzucono w treści petycji. Ulgi i uprawnienia wynikające z orzeczeń wydanych na stałe przysługują osobom niepełnosprawnym na zasadzie praw nabytych, a zatem wskazany przepis ich nie odbiera i nie ogranicza. Tym samym chybiony jest zarzut niezgodności art. 6b⁵ ust. 3 z art. 2 Konstytucji RP.

Nie ma wątpliwości, że przepis ten nie narusza art. 30 Konstytucji. Państwo musi mieć bowiem możliwość realizowania polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych przez stosowanie różnorodnych form wsparcia, służących różnym celom i realizujących odmienne potrzeby wynikające z niepełnosprawności. Takie działanie nie narusza jednak prawa do godności wyrażonego w art. 30 Konstytucji RP.

Odnosząc się do kwestii naruszenia art. 67 Konstytucji RP, który traktuje, iż każdemu przysługuje prawo do zabezpieczenia społecznego, a tym samym, osobom spełniającym określone kryteria nieuzasadniona odmowa przyznania prawa do zabezpieczenia, naruszać może ich godność jako człowieka oraz prawa zagwarantowane w Konstytucji, wskazać należy, iż przepis ten nie może być samoistnym źródłem roszczeń. Stanowi raczej źródło gwarancji, a nie praw, a tym samym spełnia rolę wzorca konstytucyjnego, określającego w sposób ogólny zakres i formy zabezpieczenia społecznego.

Bezasadny jest również postawiony zarzut naruszenia art 69 Konstytucji RP, z którego wynika, że osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Realizacji tego przepisu służy wprowadzenie świadczenia wspierającego, którego celem jest udzielanie osobom niepełnosprawnym mającym potrzebę wsparcia pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób.

Mając powyższe na względzie, wprowadzenie postulowanych zmian do ustawy o świadczeniu wspierającym nie znajduje uzasadnienia.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Piotr Cieszewski
Zastępca Dyrektora
Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/